

**Громадська організація
«Південна фундація педагогіки»**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ РОБІТ
учасників міжнародної
науково-практичної конференції**

**«ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ:
НАПРЯМКИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
В УКРАЇНІ ТА СВІТІ»**

17–18 квітня 2020 р.

Частина II

**Одеса
2020**

УДК 37.01+159.9(477+100)(063)
П24

П24 **Педагогіка і психологія: напрямки та тенденції розвитку в Україні та світі:** Збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (17–18 квітня 2020 р., м. Одеса). – Одеса: ГО «Південна фундація педагогіки», 2020. – Ч. II. – 136 с.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 37.01+159.9(477+100)(063)

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 6. ПЕДАГОГІЧНА ТА КОРЕКЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ

Брушневська І. М. ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДОВИХ КОМУНІКАТИВНОГО КОМПОНЕНТА МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	7
Збросва Н. Б. ГІПЕРАКТИВНІСТЬ ДИТИНИ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	11
Калініна Т. С. ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ	15
Козар А. О., Шило А. Ю., Савченко Л. Л. ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ В ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	19
Кравченко О. Д. ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ РІЗНИМИ УМОВАМИ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ.....	23
Мойсєєнко І. М. МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З РАС.....	28
СЕКЦІЯ 7. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА	
Акімкін О. М. РОЛЬ ОСВІТНІХ ТОВАРИСТВ У РОЗВИТКУ ПРИВАТНОЇ ОСВІТИ НА ЄЛИСАВЕТГРАДСЬКІЙ ТРАДИЦІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ.....	32
Герасимюк З. М. ФОРМУВАННЯ СПРАВЕДЛИВОСТІ У ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ	35
Германович О. М. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ.....	38
Glushko T. V. FEATURES OF TEACHING A SECOND FOREIGN LANGUAGE (GERMAN) BASED ON ENGLISH ECONOMICS-STUDENTS	42

Дубовик Ю. М. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ВОЛЬОВИМИ ТА МОРАЛЬНИМИ ЯКОСТЯМИ ОСОБИСТОСТІ.....	44
Єргідзей К. В. ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЛІЦЕЇСТІВ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ І МОТИВІВ МАЙБУТЬОЇ ВІЙСЬКОВО-ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	48
Капінус О. С. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СУБ'ЄКТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ.....	52
Корбут О. Г. ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЕФЕКТИВНОГО ЗАСОБУ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	55
Левченко А. А., Левченко В. І., Рощенко О. О. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА ЯК ПРОВІДНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ.....	58
Максименко Н. В. СТАН ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ СФОРМОВАНОСТІ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ З ОСНОВ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ.....	65
Нечитайло Л. Г., Карабцова В. Т. НАВЧАННЯ – ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ.....	70
Палкин В. А. ТРАНСФОРМАЦІЯ РОЛІ КНИГИ В СОВРЕМЕННОЙ УКРАЇНСКОЙ СЕМЬЕ.....	74
Rudyk T. O., Sulima O. V., Malakhov E. V., Akulenko O. S. HIGHER MATHEMATICS AS AN INTEGRAL PART OF THE AESTHETIC EDUCATION OF STUDENTS IN TECHNICAL UNIVERSITY.....	78
Цуркан М. В. СТОРІТЕЛЛІНГ У НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.....	82

СЕКЦІЯ 8. ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ

Бохолдін А. О. ТЕХНІКИ ВОКАЛОТЕРАПІЇ В РОБОТІ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ.....	85
Вознюк О. М. СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТЕХНІЧНОЇ ГАЛУЗІ.....	88
Дудник О. М. ЗАДАЧНЕ НАВЧАННЯ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	92
Козлова Л. Б. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ.....	96
Кочин Є. С., Сорочинська О. А. РОЗВИТОК ІНТЕРЕСУ ДО ПІЗНАННЯ ПРИРОДИ У МОЛОДШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ШЛЯХОМ УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ.....	99
Музичко Л. Т., Ляшенко В. М. ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ ЗАСАД І ПРИКЛАДНОГО РОЗУМІННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У КУРСАНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	103
Ноздрова О. П. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ УЧНІВ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ У ЗВО.....	106
Прокопчук М. М. ДОСЛІДЖЕННЯ МОТИВАЦІЙНО-СПОНУКАЛЬНОЇ СФЕРИ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ СЛУХАЧІВ МОВНИХ КУРСІВ ДСНС.....	109
Скрипник Н. І. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	111
Столярчук Л. Б. МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ КАНАДІ.....	114

них закладах: автореф. дис. ... к.п.н.: 13.00.04 «теорія і методика професійної освіти» / Тетяна Миколаївна Колодько. – К., 2005. – 20 с.

3. Сабатовская И. С. Проблема профессиональной культуры в современной отечественной социологической литературе / И. С. Сабатовская // Вчені зап. Харк. гуманіт. ун-ту «Нар. укр. акад.». – 2002. – Т. 9. – С. 206–214.

Дудник О. М.

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри дошкільної та початкової освіти

*ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»*

м. Старобільськ, Луганська область, Україна

ЗАДАЧНЕ НАВЧАННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Процеси трансформації, що відбуваються в сучасній освіті у форматі реалізації стратегічних положень Законів України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), провідних ідей Концепції Нової української школи (2017 р.), у яких нормативно закріплені цільові орієнтири модернізації всіх ланок сучасної освіти, загострюють проблему підготовки компетентного вчителя початкової школи нової формації, який володіє навичками ХХІ століття, а саме: критично мислить, виважено приймає відповідальні рішення, вдало вибудовує партнерські стосунки з суб'єктами педагогічного процесу, досягає поставлених цілей і здатний формувати окреслені якості в молодших школярів.

Зазначене детермінує необхідність оновлення професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи на засадах упровадження практико-зорієнтованих технологій навчання, серед яких однією з найбільш ефективних вважаємо технологію задачного навчання.

У науковому дискурсі феномен «задачне навчання» не є новим.

Відомою та актуальною є праця Г. Балла «Теорія навчальних задач: психолого-педагогічний аспект», у якій, розглядаючи навчальний процес як процес розгорнутих продуктивних або репродуктивних дій, автор зазначає, що задачне навчання реалізується через навчальну задачу – специфічний вид навчального

завдання; а його сутність полягає в тому, щоб у кожній ситуації, яка потребує вирішення, окрім систем, що становлять задачі, виділяти системи, які забезпечують розв'язання цих задач, якісні й кількісні характеристики виділених задач, засоби та способи їх розв'язання [1]. Убачаємо доречною позицію науковця щодо зв'язку результативності навчання з певними задачами, їхньою послідовністю й засобами розв'язання.

Вагомим доповненням до представленої позиції вважаємо твердження В. Загвязинського щодо необхідності розробки принципів, засобів, прийомів, які допоможуть студентам в усвідомленні проблемності поданих задач, знаходженні способів, за допомогою яких розв'язання проблемних ситуацій набуде для студентів особистої значущості, а також навчить їх бачити та аналізувати проблемні ситуації, виокремлювати проблеми й задачі [2, с. 98].

На нашу думку, ґрунтовними є визначені Ю. Машбицем вимоги щодо реалізації задачного навчання на практиці, серед яких головними є такі: 1) доцільність конструювання не окремої задачі, а системи задач; 2) прагнути, щоб система задач забезпечувала досягнення не тільки найближчих навчальних цілей, але й віддалених; 3) навчальні задачі повинні забезпечити засвоєння системи засобів, необхідних і достатніх для успішного здійснення навчальної діяльності; 4) навчальні задачі повинні конструюватися так, щоб відповідні засоби діяльності, засвоєння яких передбачається в процесі розв'язання задачі, поставали як прямий продукт навчання [4].

Отже, задачне навчання має певні характерні особливості. Уважаємо, що найбільш удалий варіант їх констатації запропоновано в дослідженні В. Козакова: 1) задача – це задана у визначених умовах мета діяльності, яка має бути досягнута; 2) обов'язковою структурою задачі є вимога (мета), умова (відоме) та бажане (невідоме), що сформульовано в запитанні; 3) до кожної дисципліни має бути розроблено комплекс (систему) типових задач; 4) у системі типових задач з дисципліни повинні бути задачі, зорієнтовані і на формування вмінь, знань і навичок, і на формування самостійності; 5) кожна задача повинна мати ознаки ясності та розуміння мети, що, у першу чергу, вимагає професійної орієнтації задач і необхідності проектування засвоєння вмінь, які характерні для майбутньої професійної діяльності; 6) система задач повинна охоплювати весь діапазон складності: від загальнодоступних до задач підвищеної складності; 7) для реалізації задачного навчання студенти повинні бути забезпечені необхідними інформаційно-методичними матеріалами [3, с. 69–71].

Таким чином, узагальнюючись на розглянутих вище позиціях, сутність задачного навчання вбачаємо в організації освітнього

процесу шляхом структурування навчального матеріалу у вигляді системи задач, які відбивають специфіку майбутньої професії та розв'язання яких сприяє формуванню й розвитку професійно важливих якостей особистості. При цьому суттєвими особливостями реалізації задачного навчання в професійній підготовці майбутнього вчителя початкової школи вважаємо такі, як-от:

- конструювання системи задач, типових для цієї професії;
- професійна зорієнтованість кожної задачі;
- поступова «задачна насиченість» освітнього процесу;
- варіативність видів та типів задач;
- розширення діапазону складності задач;
- забезпеченість студентів необхідними інформаційно-методичними матеріалами;
- усвідомлено-активне включення студента в процес розв'язання задач.

Ураховуючи вище зазначене, нами було розроблено систему педагогічних задач контекстної спрямованості, що є цілісною, ієрархічною, упорядкованою сукупністю педагогічних задач контекстної спрямованості, результативно-цільовою основою якої є формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи. Зупинимося на розгляді процесуального компонента зазначеної системи, який відбиває динамічні аспекти та пов'язаний з етапами її впровадження у процес професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи. Суголосно концепції контекстного навчання такими етапами є адаптаційний, імітаційний та професійний.

Адаптаційний етап зорієнтований на формування первинних умінь розв'язувати педагогічні задачі контекстної спрямованості, що досягається у засіб використання навчальних, стандартних, оперативних, текстових, фото- та відеозадач під час лекційних та практичних занять з дисциплін «Вступ до фаху» та «Дидактика початкової школи». Шляхом проведення групової дискусії з використанням інтерактивних методів навчання «Акваріум», «Коло ідей», «Два-чотири-разом», «Мозковий штурм» студентам пропонується змодельювати дії вчителя початкової школи в конкретній педагогічній ситуації. Зазначене сприятиме формуванню, усвідомленню та прийняттю мотивів майбутньої професійної діяльності; формуванню особистісної суб'єктної позиції, педагогічної активності, базових знань про специфіку майбутньої професії, знань та вмінь щодо здійснення рефлексії, спрямованої на себе як суб'єкта педагогічної діяльності.

Імітаційний етап має за мету формування вмінь розв'язувати педагогічні задачі контекстної спрямованості у межах вивчення

дисциплін «Теорія і методика роботи з сім'єю», МВОГ «Основи здоров'я, фізична культура та валеологія», МВОГ «Мистецтво» та спецкурсу «Теорія та методика розв'язання педагогічних задач контекстної спрямованості» шляхом оволодіння студентами відповідними алгоритмізованими діями щодо моделювання квазіпрофесійних дій вчителя початкової школи. При цьому застосовується алгоритм розв'язання педагогічної задачі контекстної спрямованості та методичний супровід його реалізації, інтерактивні методи («Фішбоун», «Метод Прес», метод інверсії, метод самоактуалізації вітагенного досвіду). Особливу увагу необхідно приділити розв'язанню тренувальних, контрольно-рефлексивних, проблемно-пошукових, тактичних та сюжетно-рольових педагогічних задач контекстної спрямованості. Запропонований в межах цього етапу інструментарій розв'язання зазначених задач сприятиме реалізації професійних мотивів та смислів; поглибленню професійних знань; формуванню суб'єктної професійної позиції, педагогічної антиципації, професійно доцільної комунікативної позиції; розширенню діапазону реалізації різних типів педагогічної рефлексії, її спрямованості на учня, його батьків, колег та на професію.

Професійний етап передбачає творче розв'язання педагогічних задач контекстної спрямованості у процесі вивчення таких дисциплін: «Сучасний урок у початковій школі», «Основи педагогічної майстерності», «Організація та управління освітніми системами України», «Методика викладання математики», МВОГ «Я досліджую світ» та у форматі спецкурсу «Теорія та методика розв'язання педагогічних задач контекстної спрямованості». При цьому пріоритетними мають бути групові форми роботи, у яких, «уживаючись» у роль учителя, студенти приймають педагогічно виважені рішення в модельованих ними ситуаціях, відповідних до предметно-професійного та соціального контекстів майбутньої професії. Найбільш ефективним у цей період є розв'язання контрольно-рефлексивних, проблемно-пошукових, тактичних, стратегічних, задач-проектів контекстної спрямованості. Така організація діяльності студентів сприятиме актуалізації, закріпленню та практичній апробації попередньо сформованих професійних мотивів, смислів, професійно-особистісних якостей, знань та вмінь.

Відтак результатом реалізації системи педагогічних задач контекстної спрямованості має стати сформована професійна компетентність майбутнього вчителя початкової школи, яку ототожнюємо з розвинутим ціннісним ставленням до майбутньої професії та до особистості молодшого школяра, критичним мисленням, вмінням будувати партнерські стосунки, а також вміннями ефективно

планувати, організувати та здійснювати освітній процес у сучасній початковій школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балл Г. А. Теория учебных задач: психолого-педагогический аспект / Г. А. Балл. – М. : Педагогика, 1990. – 184 с.
2. Загвязинский В. И. Теория обучения. Современная интерпретация / В. И. Загвязинский. – М. : Academia, 2001. – 188 с.
3. Козаков В. А. Самостоятельная работа студентов и её информационно-методическое обеспечение / В. А. Козаков. – Киев : Вышш. шк., 1990. – 248 с.
4. Машбиц Е. И. Психолого-педагогические проблемы компьютеризации обучения : (педагогическая наука – реформе школы) / Е. И. Машбиц. – М. : Педагогика, 1988. – 192 с.

Козлова Л. Б.

кандидат історичних наук,
викладач кафедри гуманітарних дисциплін

*Черкаська медична академія
м. Черкаси, Україна*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Беззаперечними ознаками сучасності є розвиток людства, інтеграція яка охоплює всі без виключення сфери життя. Історичні реалії засвідчують, що освіта виступає ключовим моментом розвитку економіки, культури та підтримує людський потенціал, як ключовий фактор становлення будь-якої країни. Реалії сьогодення вимагають від учасників освітнього процесу протягом усієї діяльності удосконалювати завдання, враховуючи економічні зміни в суспільстві. Збільшення вимог, конкуренції зумовлюють високі вимоги до рівня знань спеціалістів, це в свою чергу піднімає ключове питання пошуку, вдосконалення, застосування нових підходів до підготовки майбутніх спеціалістів.

Сучасний науковий простір визначає освіту як універсальну категорію, яка виступає об'єктом різних галузей знань. Сьогодення вимагає не лише знань і навичок, а й високоефективне їх поєднання. Уміння орієнтуватися та пристосовуватись до складних економічних процесів і успішно їх здійснювати. Важливим моментом є